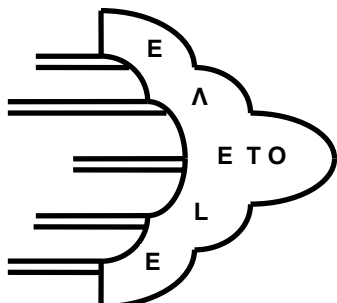

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

ΓΡΑΦΕΙΑ:
Επιδάουρου & Αρτέμιδος 6, 15125 ΜΑΡΟΥΣΙ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ:
Σωκράτη Τσάκωνα 5, 15236 ΠΕΝΤΕΛΗ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ:
Τηλ.: 210-8042313, 210-8619521, 210-6838254

Τηλεομ.: 210-8068299, 210-8042385

Ηλ.Ταχ.: valeonti@otenet.gr

Ιστότοπος: <http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Αρ.59 Μάρτιος-Απρίλιος 2003

ISSN 1106-1073

Τιμή: 3 λεπτά

Στις 14 Μαΐου 2003 οριστικά η Γενική Συνέλευση της ΕΛΕΤΟ

Προς τα Μέλη της ΕΛΕΤΟ

Λόγω της μη γενομένης απαρτίας στην πρώτη σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης (την Τετάρτη 16 Απριλίου 2003), το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ – σύμφωνα με το Καταστατικό και μετά τη μεσολάβηση των αργιών του Πάσχα – προσκαλεί όλα τα μέλη της ΕΛΕΤΟ στη Γενική Συνέλευση που συγκαλείται οριστικά, στις 14 Μαΐου 2003 ημέρα Τετάρτη και ώρα 18.00-21.00, στον ίδιο χώρο (αμφιθέατρο του Γενικού Χημείου του Κράτους, Οδός Τσόχα 16, Αμπελόκηποι), με τα ίδια θέματα Ημερήσιας Διάταξης:

1. Εκλογή Προέδρου της Γ.Σ. και δύο πρακτικογράφων
2. Απολογισμός Πεπραγμένων
3. Οικονομικός Απολογισμός
4. Εκθεση Ελέγχου της Ελεγκτικής Επιτροπής
5. Απολογισμός/Προγραμματισμός Εργασιών Ορολογίας
6. Εγκριση Πεπραγμένων ΔΣ, ΓΕΣΥ και Προϋπολογισμού
7. Εγκριση αναθεωρημένου Καταστατικού της ΕΛΕΤΟ
8. Καθορισμός ημερομηνίας αρχαιρεσιών και εκλογή Εφορευτικής Επιτροπής
9. Άλλα Θέματα.

Μετά τις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης η ΕΛΕΤΟ θα προσφέρει στα μέλη της μικρή **δεξίωση**.

Υπενθυμίζουμε ότι, σύμφωνα με το Καταστατικό, στη Γενική Συνέλευση μπορούν να συμμετάσχουν τα μέλη όλων των κατηγοριών με δικαίωμα λόγου, αλλά δικαίωμα ψήφου έχουν μόνο τα **ταμειακώς εντάξει τακτικά και αντεπιστέλλοντα μέλη**. Όσα μέλη δεν είναι ταμειακώς εντάξει θα τακτοποιηθούν την ίδια μέρα πριν από τη Συνεδρίαση.

Επισημαίνουμε ιδιαίτερα την ανάγκη συμμετοχής μεγάλου αριθμού μελών ενόψει της έγκρισης του αναθεωρημένου Καταστατικού της Εταιρείας, σχέδιο του οποίου υπάρχει στον ιστότοπο:

<http://sfr.ee.teiath.gr/htmlSELIDES/Technology/Orogramma/Katastatiko.htm>

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Β. Α. ΦΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Κ. Ε. ΒΑΛΕΟΝΤΗΣ

OROGRAMMA No 59, March-April 2003, ISSN 1106-1073
Bimonthly edition of
Hellenic Society for Terminology (ELETO)
Sokrati Tsakona 5 & Iatridi
GR-15236 PENTELI GREECE

4^ο Συνέδριο “Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία”

Αθήνα, 30-31 Οκτωβρίου και 1 Νοεμβρίου 2003.

Προχωρούν με γοργό ρυθμό οι εργασίες της διοργάνωσης του 4^{ου} Συνεδρίου.

15 Μαρτίου 2003: Έληξε η προθεσμία υποβολής περιλήψεων για ανακοινώσεις.

9 Απριλίου 2003: Συνεδρίασε η Επιστημονική Επιτροπή και από 45 περιλήψεις που υποβλήθηκαν επέλεξε τις 35. Ενημερώθηκαν ήδη όλοι οι συγγραφείς.

30 Ιουνίου 2003: Λήγει η προθεσμία υποβολής του πλήρους κειμένου των ανακοινώσεων που εγκρίθηκαν. Τα κείμενα θα σταλούν ηλεκτρονικά στη διεύθυνση: valeonti@otenet.gr

Γραμματεία του Συνεδρίου:

κός Α. Αλεξόπουλος, τηλ. 210 6118911

κός Τ. Ορφανός: τηλ. 210 6111020

κός Ι. Σαριδάκης, τηλ. 210 2120113,

κα Π. Παπαδοπούλου, τηλ. 210 9323243

Τηλεομοιότητα: 210 8068299

Ηλ.Ταχ.: torfanos@ote.gr - aalexopoulos@ote.gr

Συνεδρία/Συμπόσια/Σεμινάρια σχετικά με Ορολογία (Διαρκής Πίνακας του «Ο»)

Σε κάθε φύλλο του «Ο» ο Πίνακας Συνεδρίων/Συμποσίων/Σεμιναρίων που δημοσιεύεται περιλαμβάνει εκδηλώσεις που έχουν σχέση με Ορολογία και πρόκειται να διεξαχθούν στο άμεσο μέλλον, στον Ευρωπαϊκό ή Παγκόσμιο χώρο. Η πληροφόρηση του «Ο» για τις εκδηλώσεις αυτές προέρχεται κυρίως από τη συχνή ηλεκτρονική ενημέρωση της ΕΛΕΤΟ από το **Infoterm (Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών για την Ορολογία: <http://linux.infoterm.org/>)**, του οποίου η ίδια είναι μέλος.

Κάθε φορά αφαιρούνται από τον Πίνακα οι εκδηλώσεις που έχουν ήδη διεξαχθεί και προστίθενται άλλες μελλοντικές που είναι στη φάση της διοργάνωσης. Η σειρά στον Πίνακα ακολουθεί την χρονολογική σειρά με την οποία πρόκειται να πραγματοποιηθούν οι εκδηλώσεις.

1. IWPT 2003 – 8^η Διεθνής Εργομήγυρη για Τεχνολογίες Συντακτικής Ανάλυσης. Διοργανωτής: η Ομάδα Ειδικού Ενδιαφέροντος για την συντακτική ανάλυση, ACL/SIGPARSE,

της Ένωσης Υπολογιστικής Γλωσσολογίας (ACL) Πρόσκληση για Ανακοινώσεις. Η εργομήγυρη θα διεξαχθεί στις 23-25 Απριλίου 2003, στη Νανσύ της Γαλλίας. Πληροφορίες : <http://iwpt03.loria.fr/>

2. Στις 15-17 Μαΐου 2003, διοργανώνεται στο πανεπιστήμιο της πόλης του Δουβλίνου, Ιρλανδία, Κοινή Εργομήγυρη που συνδυάζει την 7^η Διεθνή Εργομήγυρη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Μηχανικής Μετάφρασης και την 4^η Εργομήγυρη Εφαρμογών Ελεγχόμενων Γλωσσών. Κύριο θέμα της εκδήλωσης: «Μετάφραση Ελεγχόμενων Γλωσσών». Πληροφορίες: <http://www.eamt.org/eamt-claw03/>
3. Το 12^ο Διεθνές Φόρο για τη Διαχείριση της Τεχνολογίας, 18-21 Μαΐου 2003, Σαγκάη, Κίνα, με θέμα: «Η ηγεσία στην Τεχνολογία στον 21^ο αιώνα: Παγκόσμιες προκλήσεις για Ανατολή και Δύση». Πληροφορίες: <http://www.iftm.net/>
4. «Θερινή Ακαδημία Ορολογίας», 17-19 Ιουνίου 2003, στο Πανεπιστήμιο του Κεντ, Οχάιο, ΗΠΑ. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνεται τριήμερο Συνέδριο/Εργομήγυρη Διαχείρισης Ορολογίας και διήμερο Συνέδριο/Εργομήγυρη Τοπικοποίησης (Localization), όλα στα αγγλικά. Πληροφορίες: <http://appling.kent.edu/ResourcePages/TSAWeb/TerminologyAndLocalizationHome.html>
5. Το 3^ο Διεθνές Συνέδριο Ναυτιλιακής Ορολογίας – Επικοινωνία και Παγκοσμιοποίηση – θα γίνει στη Λισαβόνα στις 23-24 Ιουνίου 2003. Διοργανωτής: Ινστιτούτο Θεωρητικής και Υπολογιστικής Γλωσσολογίας. Πληροφορίες: <http://www.infoterm.org>
6. 4^ο Διεθνές Θερινό Σχολείο Ορολογίας, Βαρκελώνη, Ισπανία, 7-11 Ιουλίου 2003. Πληροφορίες: <http://www.iula.upf.es>
7. 4^ο Διεθνές Θερινό Συμπόσιο Ορολογίας «Επιστημονική αντικειμενικότητα και γλώσσα», Βαρκελώνη, Ισπανία, 14-18 Ιουλίου 2003. Πληροφορίες: <http://www.iula.upf.es>
8. Το 14^ο Ευρωπαϊκό Συμπόσιο για την επικοινωνία, καλλιέργεια, γνώση μέσω ειδικών γλωσσών (LSP) 18-22 Αυγούστου 2003, Πανεπιστήμιο του Surrey, Guildford, UK. Πληροφορίες: <http://www.computing.surrey.ac.uk/lsp2003/>
9. 4^ο Διεθνές Συνέδριο «Ο κλάδος της Μετάφρασης σήμερα, Επικοινωνία, Τυποποίηση, Εκπαίδευση», Bologna, 10-11 Οκτωβρίου 2003. Πληροφορίες: <http://www.federcentri.org/>
10. Συνέδριο «Ενοποίηση περιεχομένου και γλώσσας: Απαντώντας στην πρόκληση μιας πολυγλωσσικής ανώτατης εκπαίδευσης», 23-25 Οκτωβρίου 2003, Μάαστριχτ. Πληροφορίες: <http://www.unimaas.nl/icl/>
11. 4^ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Αθήνα, 30, 31 Οκτωβρίου και 1 Νοεμβρίου 2003. Διοργανώνεται από την Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, σε συνεργασία και με πολλούς άλλους φορείς. Πληροφορίες στον ιστότοπο: <http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>
12. Η Ιαπωνική εκδήλωση Visualogue (2003 Icoграда NAGOYA Congress). Πληροφορίες: <http://www.visualogue.com/>
13. Συνέδριο «I2CS: Innovative Internet Community Systems, 19-21 Ιουνίου 2003, Λειψία, Γερμανία. Πληροφορίες: <http://wortschatz.informatik.uni-leipzig.de/asv/I2CS-Leipzig-2003/index.html>

Ο «Κανόνας του επιτυχημένου τρόπου» και παραδείγματα εφαρμογής του

Κατά την διεξαγωγή του οροδοπικού έργου, εφαρμόζονται συχνά κάποιοι «άτυποι» κανόνες: «άτυποι» όχι γιατί δεν ακολουθούν κάποιον ή κάποιους, γνωστούς ήδη, «τύπους», αλλά γιατί το αντικείμενό τους δεν καλύπτεται από γνωστόν ή γνωστούς ήδη τύπους. Έτσι, η διατύπωση, αποδοχή και εφαρμογή αυτών των κανόνων τους κάνει να αποτελούν οι ίδιοι «τύπους». Σε παλιότερο φύλλο του «Ο» ασχοληθήκαμε με έναν τέτοιο κανόνα: τον «**Αναλογικό Κανόνα της Ονοματοδοσίας**» που εφαρμόζεται όταν έχουμε να κάνουμε με δύο γλώσσες (γλώσσα πηγή και γλώσσα στόχο). Ο κανόνας που θα μας απασχολήσει εδώ θα μπορούσε να ονομασθεί «**Κανόνας του επιτυχημένου τρόπου**» και αφορά την δημιουργία νεολογισμών σε μία γλώσσα: εν προκειμένω την ελληνική.

Ο κανόνας αυτός θα μπορούσε να διατυπωθεί ως εξής:

Όταν ένας τρόπος (παραγωγής, σύνθεσης, παρασύνθεσης, σύνταξης κ.ά.) έχει εφαρμοστεί στην ελληνική γλώσσα, έστω και σε μία περιπτώση, και έχει λειτουργήσει και λειτουργεί με επιτυχία (χωρίς κανένα πρόβλημα) τότε ο τρόπος αυτός είναι αποδεκτός και επιτρέπεται η χρησιμοποίησή του και σε άλλες ανάλογες περιπτώσεις ή συνθήκες.

Επιτυχημένοι τρόποι, βέβαια, μπορεί να υπάρχουν *περισσότεροι του ενός* και να δίνουν *αποδεκτούς όρους*. Η επιλογή μεταξύ των τρόπων αυτών και η ανάδειξη του αντίστοιχου όρου ως *προτιμώμενου όρου* μπορεί να γίνεται βάσει διαφόρων *κριτηρίων επιλογής*: οντολογικών, εννοιολογικών-ορολογικών ή λεξικολογικών. Ένα από αυτά τα κριτήρια επιλογής μπορεί να είναι η **συχνότητα χρήσης** του κάθε τρόπου για την οροδότηση παρόμοιας φύσης εννοιών.

Ας εφαρμόσουμε τον κανόνα αυτόν, τώρα, σε δύο περιπτώσεις **εξέτασης της καταλληλότητας ελληνικών όρων** που μας έθεσε ο Τακτικός Ερευνητής του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ) και Δ/ντής του Ινστιτούτου Προστασίας Φυτών Ηρακλείου Κρήτης, Δημήτρης Ι. Βακαλουνάκης, τον οποίο και ευχαριστούμε:

1. Ο πρώτος όρος είναι ο όρος **φυτοπαθοβελτίωση** που αντιπροσωπεύει την έννοια «βελτίωση της αντοχής των φυτών στις ασθένειες», με δεδομένους ήδη και χρησιμοποιούμενους τους όρους «βελτίωση των φυτών» και «φυτοπαθολογία»

Ο «**τρόπος**» που εξετάζουμε αμέσως παρακάτω (για να δούμε αν είναι «επιτυχημένος») είναι η **συμπλοκή** (σύνθεση και/ή παραγωγή για δημιουργία *σύμπλοκου όρου*) που ορίζεται από τον πίνακα:

ρήμα	αντικείμενο του ρήματος	επιρρηματικός ή εμπρόθετος προσδιορισμός ή εμπρόθετο αντικείμενο
(με σημασία <i>προφυλάσσω, προστατεύω, απαλλάσσω, κ.τ.τ.</i>)	(το αποδεχόμενο την <i>ευεργετική ενέργεια</i> του ρήματος)	(το υφιστάμενο την <i>στερητική δράση</i> του ρήματος)

Η **συμπλοκή** αυτή δίνει **σύμπλοκο ρήμα**: από αυτήν προκύπτει και η **συμπλοκή** του ακόλουθου πίνακα, η οποία δίνει **σύμπλοκο ουσιαστικό**:

ενέργεια του ρήματος	γενική αντικειμενική	επιρρηματικός ή εμπρόθετος προσδιορισμός ή εμπρόθετο αντικείμενο
----------------------	----------------------	--

Για παραδείγματα που δείχνουν ότι ο τρόπος αυτός είναι πράγματι «επιτυχημένος» μπορούμε να σκεφτούμε τα ακόλουθα:

Πολυλεκτικός σύμπλοκος όρος	Μονολεκτικός σύμπλοκος όρος
μονώνω (ένα χώρο) έναντι ήχου (= από ήχο)	ηχομονώνω (ένα χώρο)
μόνωση (ενός χώρου) έναντι ήχου	ηχομόνωση (ενός χώρου)
προστατεύω (ένα χώρο) έναντι ήχου (= από ήχο)	ηχοπροστατεύω (ένα χώρο)*
προστασία (ενός χώρου) έναντι ήχου	ηχοπροστασία (ενός χώρου)
απαλλάσσω (έναν πολίτη) από φόρο	φοροαπαλλάσσω (έναν πολίτη)*
απαλλαγή (κάποιων πολιτών) από φόρο	φοροαπαλλαγή (κάποιων πολιτών)
προστατεύω (το δάσος) έναντι πυράς (= από φωτιά, πυρκαγιά)	πυροπροστατεύω (το δάσος)*
προστασία (του δάσους) έναντι πυράς	πυροπροστασία (του δάσους)

* Μπορεί τα ρήματα αυτά να μη χρησιμοποιούνται στην καθημερινή γλώσσα, στην Ορολογία, όμως, ενός τομέα μπορούν, κάλλιστα, κάποια στιγμή να χρησιμοποιηθούν

Ο **τρόπος** που εξετάστηκε παραπάνω αφορά ακριβώς και το ένα σκέλος του συγκεκριμένου προβλήματός μας. Δηλαδή, εδώ έχουμε:

βελτιώνω (τα φυτά) έναντι παθών (= για να αντέχουν στις αρρώστιες)	παθοβελτιώνω (τα φυτά)
βελτίωση (των φυτών) έναντι παθών	παθοβελτίωση (των φυτών)
βελτιωτής (των φυτών) έναντι παθών	παθοβελτιωτής (των φυτών)

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα παραπάνω (με προφανή την ικανοποίηση του **Κανόνα του επιτυχημένου τρόπου**), προκύπτει ότι οι μονολεκτικοί όροι: **παθοβελτιώνω, παθοβελτίωση, παθοβελτιωτής**

(που σημειωτέον θα μπορούσε και να μην αφορούν φυτά) είναι αποδεκτοί και το ίδιο αποδεκτοί είναι και οι διλεκτικοί (ή τριλεκτικοί) όροι: **παθοβελτιώνω (τα) φυτά, παθοβελτίωση (των) φυτών, παθοβελτιωτής (των) φυτών.**

Ας εξετάσουμε τώρα το δεύτερο σκέλος του ζητήματός μας, δηλαδή στο **ερώτημα:**

Είναι σωστή/αποδεκτή η απόδοση του τριλεκτικού σύμπλοκου όρου παθοβελτίωση (των) φυτών με τον ισοδύναμο μονολεκτικό σύμπλοκο όρο φυτοπαθοβελτίωση;

Το ερώτημα αυτό μπορεί να δοθεί και με την **ισοδύναμη διατύπωση:**

*Είναι σωστή/αποδεκτή η απόδοση ενός διλεκτικού (τριλεκτικού) σύμπλοκου όρου με τύπο συμπλοκής: **ουσιαστικό + γενική αντικειμενική** με μονολεκτικό σύμπλοκο ουσιαστικό (δηλαδή με μια **σύνθετη λέξη-ουσιαστικό**);*

Εφαρμόζοντας τον αρχικό Κανόνα μας, ας αναζητήσουμε **υπαρκτές περιπτώσεις που λειτουργούν επιτυχώς.** Δίνουμε τέτοια παραδείγματα στον πίνακα που ακολουθεί.

Ρήμα + αντικείμενο	Πολυλεκτικός σύμπλοκος όρος με γενική αντικειμενική	Ισοδύναμος μονολεκτικός σύμπλοκος όρος (σύνθετη λέξη)
καλλιεργώ δένδρα	καλλιέργεια δένδρων	δενδροκαλλιέργεια
καλλιεργώ ιχθύς (=ψάρια)	καλλιέργεια ιχθύων	ιχθυοκαλλιέργεια
παράγω έλαιον (=λάδι)	παραγωγή ελαίου	ελαιοπαραγωγή
παράγω φρούτα	παραγωγή φρούτων	φρουτοπαραγωγή
αναπαράγω ήχο	αναπαραγωγή ήχου	ηχοαναπαραγωγή
απαγορεύω ποτά	απαγόρευση ποτών	ποτοαπαγόρευση
παρουσιάζω βιβλίο	παρουσίαση βιβλίου	βιβλιοπαρουσίαση
απορροφώ τον ήχο	απορρόφηση του ήχου	ηχοαπορρόφηση
αναρροφώ λίπτος	αναρρόφηση λίπτος	λιποαναρρόφηση

Όπως προκύπτει από τα παραδείγματα του πίνακα, αυτού του είδους η συμπλοκή (δημιουργία μονολεκτικού συνθέτου) **δεν είναι καθόλου σπάνια.**

Η απάντησή μας, λοιπόν, στο ερώτημα που θέσαμε (με τη δεύτερη διατύπωσή του) είναι: **κατηγορηματικά ΝΑΙ.** Η ίδια απάντηση ισχύει, βέβαια, και για την αρχική (πρώτη) διατύπωση του ίδιου ερωτήματος. Συμπέρασμα:

Σύμφωνα με τον «**Κανόνα του επιτυχημένου τρόπου**» είναι σωστοί/αποδεκτοί τόσο οι πολυλεκτικοί όροι: **παθοβελτίωση (των) φυτών, παθοβελτιωτής (των) φυτών** όσο και οι μονολεκτικοί όροι: **φυτοπαθοβελτίωση, φυτοπαθοβελτιωτής.**

2. Ο δεύτερος όρος είναι ο όρος **αμολυσματικότητα**. Σύμφωνα με τον κ. Δ. Βακαουνάκη, «στη γενετική επιστήμη υπάρχει στα αγγλικά ο όρος **virulence gene** και **avirulence gene**, που περιγράφουν τα **γονίδια παθογόνου ικανότητας** και **μη-παθογόνου ικανότητας** ενός παρασίτου (π.χ. ενός φυτοπαθογόνου μύκητα). Πολλοί χρησιμοποιούν στα ελληνικά αντί των προηγουμένων όρων τους όρους **γονίδια μολυσματικότητας** και **γονίδια αμολυσματικότητας**. Το ερώτημά είναι εάν μπορούμε στη λέξη μολυσματικότητα να της βάλουμε το άλφα και να δημιουργήσουμε έτσι τον όρο **αμολυσματικότητα**».

Ας δούμε και εδώ την εφαρμογή του «Κανόνα του επιτυχημένου τρόπου».

Μια μικρή λεξικογραφική έρευνα έδωσε τα ακόλουθα: Το αντίστροφο Λεξικό της Α. Αναστασιάδη – Συμμεωνίδη (<http://kastor.komvos.edu.gr/dictionaries/dictOnLine/DictOnLineRev.htm>) δίνει τις ακόλουθες 47 περιπτώσεις ουσιαστικών της μορφής **α-Θ-ότητα** (όπου Θ=θέμα του επιθέτου από το οποίο παράγεται η **Θ-ότητα**) δηλαδή λήγουν σε **-ότητα** και έχουν ως πρώτο συνθετικό το στερητικό **α** ή **αν**. Με τη βοήθεια δύο έγκυρων ηλεκτρονικών λεξικών (ηλεκτρονικό **ΜΕΙΖΟΝ** και **Τριανταφυλλίδης on-line**) επισημάναμε ποια από τα 47 ουσιαστικά **δεν ερμηνεύονται ως «ιδιότητα αντίστοιχου υπαρκτού επιθέτου α-Θ-ος»**, δεν θεωρούνται δηλαδή παράγωγα αντίστοιχου επιθέτου. Αυτά τα γράφουμε εντονότυπα και τα υπογραμμίζουμε.

1. αβασιμότητα (ερμηνεύεται ως έλλειψη βασιμότητας)	25. ανετοιμότητα
2. αβεβαιότητα	26. ανευθυνότητα
3. αγονιμότητα (ερμηνεύεται ως έλλειψη γονιμότητας – δεν υπάρχει αγόνιμος)	27. ανηθικότητα
4. αδεξιότητα	28. ανηλικιότητα
5. αδιαιρετότητα (ερμηνεύεται	29. ανικανότητα

ως έλλειψη διαιρετότητας)	30. ανισοπεδότητα
6. αδιαλυτότητα	31. ανισότητα (ερμηνεύεται και ως έλλειψη ισότητας)
7. αδοκιμότητα	32. ανιστορικότητα (ετυμ.: αν-ιστορικότητα, ερμηνεύεται ως έλλειψη ιστορικότητας)
8. αδυνατότητα	33. ανοικειότητα
9. ακαταλληλότητα	34. ανομοιότητα (ερμηνεύεται και ως έλλειψη ομοιότητας)
10. ακινητότητα	35. ανοσιότητα
11. ακοσμιότητα (ερμηνεύεται ως έλλειψη κοσμιότητας δεν υπάρχει ακόσμιος)	36. ανυπαιτιότητα (δεν υπάρχει ανυπαίτιος)
12. αμεταβλητότητα	37. ανωριμότητα
13. αναιτιότητα	38. απιθανότητα
14. αναξιότητα	39. απολιτικότητα
15. αναποτελεσματικότητα	40. ασεισμικότητα (ερμηνεύεται ως απουσία σεισμικής δραστηριότητας)
16. αναποφασιστικότητα (αν+αποφασιστικότητα)	41. ασημαντότητα
17. αναρμοδιότητα	42. ασημότητα
18. ανεδαφικότητα	43. ασυμβατότητα
19. ανεικονικότητα (δεν υπάρχει ανεικονικός)	44. ατονικότητα
20. ανελαστικότητα (ερμηνεύεται ως έλλειψη ελαστικότητας)	45. αφερεγγυότητα (ερμηνεύεται ως έλλειψη φερεγγυότητας)
21. ανεπιτιμότητα (ερμηνεύεται ως έλλειψη εντιμότητας)	46. αφυσικότητα
22. ανεπικαιρότητα	47. αυλόγηση
23. ανεπισημότητα	
24. ανεπιτηδειότητα	

Τα ουσιαστικά αυτά υπάγονται στις ακόλουθες δύο κατηγορίες:

- για κάποια δεν φαίνεται να υπάρχει αντίστοιχο επίθετο **α-Θ-ος** (π.χ. δεν υπάρχει **α-κόσμι-ος, α-γόνιμ-ος** κτλ.)
- για κάποια, ενώ υπάρχει επίθετο **α-Θ-ος**, η χρήση δείχνει ότι το ουσιαστικό **α-Θ-ότητα** δεν σημαίνει «ιδιότητα του α-Θ-ος», αλλά «**έλλειψη ή απουσία Θ-ότητας**», δηλαδή η στέρηση εφαρμόζεται στην έννοια του ουσιαστικού, ως εάν το στερητικό **α/αν** να έχει τεθεί στο ουσιαστικό, πράγμα που δεν αναφέρεται στα εν λόγω λεξικά, εκτός από δύο των οποίων αναγράφεται ρητά και η ετυμολογία: **αν+αποφασιστικότητα, αν+ιστορικότητα**)

Όστε έχουμε στα 14 από τα 47 ευρήματα της λεξικογραφικής έρευνας επιτυχή εφαρμογή του συγκεκριμένου τρόπου. Συμπέρασμα:

Ορολογικά, σύμφωνα με τον **Κανόνα του επιτυχημένου τρόπου**, οι όροι: **αμολυσματικότητα** και **γονίδιο αμολυσματικότητας** είναι πλήρως αποδεκτοί.

K.B.

Τι κοινό έχουν οι λέξεις «αυτί», «προβοσκίδα ελέφαντα» και «στρούντελ»;

Είναι όλοι **όροι** που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν το σύμβολο @¹ σε διαφορετικές γλώσσες. Στο Εθνικό Πανεπιστήμιο της Ταϊβάν διεξήχθη μια πολύ ενδιαφέρουσα έρευνα για το πώς διαφορετικές χώρες και άρα διαφορετικοί πολιτισμοί έχουν αποδώσει στη γλώσσα τους το σύμβολο που οι Άγγλοι ονομάζουν απλά με την πρόθεση **at**. Η έρευνα αποκαλύπτει ότι για την απόδοση του συμβόλου αυτού ένα ευρύ φάσμα μεταφορών χρησιμοποιείται, σε αρκετές μάλιστα γλώσσες με δύο ή και περισσότερες εναλλακτικές αποδόσεις εν χρήσει: από ονόματα ζώων ή/και μερών/οργάνων του σώματός τους μέχρι ονόματα τροφίμων και γλυκισμάτων, γραμμάτων του αλφαβήτου, μονάδων μέτρησης βάρους ή και πιστές μεταφράσεις της αγγλικής πρόθεσης **at**.

Η πιο απλή περίπτωση ονοματοδοσίας είναι η πιστή απόδοση της αγγλικής πρόθεσης **at** με κάποια ισοδύναμη πρόθεση στις διάφορες γλώσσες. Έτσι, στα Αραβικά αποδίδεται με την πρόθεση **fi**, στα Ελληνικά με την **στο** και στα Ρουμανικά με τη **la**.

Άλλες γλώσσες (γαλλικά, εσθονικά, ιταλικά, ρωσικά) διατηρούν το όνομα του συμβόλου @ όπως ήταν γνωστό στις παραδοσιακές

1 Το σύμβολο @ χρησιμοποιείται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις για να συνδέσει το πρώτο μέρος τους, που είναι το αναγνωριστικό όνομα του χρήστη, με το δεύτερο, που προσδιορίζει το όνομα του εξυπηρετητή.

γραφομηχανές, ονομάζοντάς το “commercial a”. Στα γαλλικά και στα νορβηγικά, ονομάζεται και «**συστρεμμένο α**», ενώ στα σερβικά είναι γνωστό ως *ludo* «**τρελό α**».

Πριν από μερικούς αιώνες, οι Ισπανοί και οι Πορτογάλοι δανείστηκαν από τους Άραβες τη λέξη *arroba* για τη μονάδα μέτρησης βάρους που αντιστοιχούσε στις 25 λίβρες· χρησιμοποίησαν τότε το σύμβολο @ για να τη συντομογραφήσουν. Σήμερα χρησιμοποιούν την ίδια λέξη για το σύμβολο @ στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Οι παραλλαγές που χρησιμοποιούνται στα καταλανικά και στα γαλλικά είναι *arrova* και *arobase* αντίστοιχα.

Ενδιαφέρον έχει επίσης να δούμε ότι αρκετές γλώσσες χρησιμοποιούν ονόματα που εκφράζουν αυτό που οι άνθρωποι βλέπουν μέσα από το σχήμα του συμβόλου. Κάποιες χώρες βλέπουν σε αυτό ένα *αυτί*: έτσι, οι Άραβες το ονομάζουν *uthun*, οι Γερμανοί *Ohr* και οι Τούρκοι *kulak*. Ειδικότερα, οι Σουηδοί αναγνωρίζουν σε αυτό, το *αυτί του ελέφαντα* και το *λένε elefantora*. Το σχήμα αυτό για άλλους θυμίζει κάποιο **γλύκισμα με σχήμα σπειροειδές**: στους Καταλανούς την *ensaimada* και στους Εβραίους το *shtudel*. Οι Τσέχοι και οι Σλοβάκοι πάλι είναι οι μόνοι που βλέπουν σε αυτό τη **ρέγκα**.

Γίνεται σαφές από τα αποτελέσματα της έρευνας ότι στους περισσότερους λαούς το σύμβολο @ γεννά την εικόνα κάποιου ζώου. Οι Ρώσοι το αποκαλούν **σκυλάκι** και οι Έλληνες το λέμε **παπάκι**. Οι Τούρκοι το ονομάζουν **άλογο**, όχι γιατί βλέπουν σε αυτό την εικόνα του αλόγου, αλλά γιατί η αγγλική λέξη *af* στα τουρκικά σημαίνει «**άλογο**».

Το σημείο εκείνο του συμβόλου που έχει διεγείρει περισσότερο τη φαντασία των ανθρώπων είναι η γυριστή του ουρίτσα. Σε αυτήν την ουρίτσα λοιπόν πολλοί βλέπουν το κέλυφος ενός σαλιγκαριού και δίνουν στο σύμβολο το όνομα **σαλιγκάρι**. Οι Σουηδοί πάλι βλέπουν **την προβοσκίδα του ελέφαντα**, ενώ οι Ούγγροι το **σκουλήκι**. Όμως, το πιο δημοφιλές ζώο για το σύμβολο φαίνεται ότι είναι η **μαϊμού**, *μάλιστα μια μαϊμού καθισμένη σε ένα κλαδί* (πολωνικά: *małpa*, ρωσικά: *obezyana*, σερβικά: *majmun*, γερμανικά: *Klammeraffe*) ή η *ουρά της* (ολλανδικά: *apestaartje*, φιλανδικά: *apinhäntä*, γερμανικά: *Affenschwanz*, σουηδικά: *apsvans*).

Αν παλιότερα η απόδοση ονόματος σε ένα αντικείμενο ή σε ένα σύμβολο κοινό σε πολλούς λαούς ήταν μια διαδικασία αργή και πολλές φορές, σε ό,τι αφορά γειτονικούς λαούς, διαδικασία αφομοίωσης ή «κανονικοποίησης», σήμερα η ονοματοδότηση ενός συμβόλου κοινού για όλους τους πολιτισμούς στην ηλεκτρονική επικοινωνία λαμβάνει χώρα μπροστά στα μάτια μας με ρυθμούς ταχύτατους. Είναι, δε, ευδιάκριτη σε αυτήν τη διαδικασία η τάση διατήρησης της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας στην αναγνώριση και στην ονοματοδότηση του συμβόλου @, που διαταράσσει την παρατηρούμενη σε άλλες περιπτώσεις λειτουργία της αγγλοαξονικής πρότασης ως κυρίαρχου προτύπου.

E.M.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ² έλα κι εσύ

1. Αγγλικοί όροι πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών με το συνθετικό «instance» και ελληνικά ισοδύναμά τους

Σε πολλούς αγγλικούς όρους πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών συναντάται, ως βάση και ως συνθετικό, ο όρος «instance» που τόσο από τη ΜΟΤΟ όσο και από την ΕΛΟΤ/ΤΕ48/ΟΕ1 έχει αποδοθεί με τον ελληνικό ισοδύναμο όρο «**υπόσταση**», προκειμένου να καλύψει «συγκεκριμένες «τιμές» ή «παραδείγματα» διάφορων αφηρημένων μεταβλητών οντοτήτων, όπως «αντικείμενα» στον αντικειμενοστρεφή προγραμματισμό. Αναφέρουμε παρακάτω μερικούς από αυτούς τους όρους που υπάρχουν ήδη τόσο στη Βάση Όρων Πληροφορικής **INFORTERM** όσο και στη Βάση Όρων Τηλεπικοινωνιών **TELETERM**:

active instance	ενεργός υπόσταση
call instance	υπόσταση κλήσης
call instance data	δεδομένα υπόστασης κλήσης
document instance	υπόσταση εγγράφου
instance	υπόσταση
instance field	πεδίο υπόστασης

instance identifier
instance of communication
instantiable
instantiate
instantiated object class

instantiation
object instance
resource instance
resource instance field
run-time instance
service instance
uninstantiable object class

αναγνωριστικό υπόστασης
υπόσταση επικοινωνίας
υποστασιάζομαι
υποστασιάζω
υποστασιασμένη κατηγορία
αντικείμενο
υποστασιασμός
υπόσταση αντικείμενου
υπόσταση πόρου
πεδίο υπόστασης πόρου
υπόσταση χρόνου εκτέλεσης
υπόσταση υπηρεσίας
μη υποστασιάζομαι κατηγορία
αντικείμενο

2. Μια πρόταση προς όργανο της IEC για ελληνογενή ηλεκτροτεχνικό όρο

Η Διεθνής Ηλεκτροτεχνική Επιτροπή (IEC), στην αναζήτησή της για αγγλικό όρο που να κατασημάνει (παραστήσει, αντιπροσωπεύσει) την έννοια «*remote control which is done out of sight*» δηλαδή ένα είδος *remote control* (τηλεελέγχου) που γίνεται χωρίς οπτική επαφή, απευθύνθηκε και στον ΕΛΟΤ όπως και σε όλα στα μέλη της παγκοσμίως.

Η ΜΟΤΟ, ως όργανο τυποποίησης του ΕΛΟΤ αλλά και ως όργανο της ΕΛΕΤΟ, στο πλαίσιο της προώθησης ενός από τους καταστατικούς σκοπούς της ΕΛΕΤΟ, που είναι η προώθηση της χρήσης της ελληνικής γλώσσας στην διεθνή Ορολογία και λαβαίνοντας υπόψη τη δυνατότητα χρήσης του αρχαιοελληνικού **εκάς** (= *μακράν, πόρρω*: σε σύνθεση: **εκη-**, **εκα-** όπως στο *εκηβόλος Απόλλων* ή *εκαβόλος Απόλλων*) ως αντίστοιχο προς τα αγγλικά **remotely, distantly**, έκαμε σχετική πρόταση, που διαβιβάστηκε στην IEC, η μετάφραση της οποίας ακολουθεί:

«Πρόταση της Μόνιμης Ομάδας Τηλεπικοινωνιακής Ορολογίας (ΜΟΤΟ) της Ελλάδας είναι να χρησιμοποιηθεί το ελληνικό επίρρημα **ekas** (προφορά: *ekás*) το οποίο σημαίνει «*remotely*», «*distantly*» και το οποίο γίνεται **eka** ή **eke** όταν χρησιμοποιείται ως πρόθημα (π.χ. *ekabolos Apollon* ή *ekebolos Apollon* = ο Απόλλων που ρίχνει τα βέλη του μακριά, Όμηρος): το **ekas** μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πρόθημα (*eka-*, *eke-*) ή μπορεί να δώσει παράγωγο το αγγλικό επίθετο: **ekasic** (προφορά: *ekásic*), που μαζί με τον γένιο όρο **control** να αποτελέσει τους ακόλουθους προτεινόμενους ισοδύναμους ειδικούς όρους: **ekaccontrol** (ή **ekecontrol**) και **ekasic control**.»

Σημείωση: Ο ελληνικός όρος για τον όρο **remote control** είναι **τηλεέλεγχος, μακρόθεν έλεγχος**² Σε περίπτωση υιοθέτησης οποιαδήποτε από τους τρεις προτεινόμενους αγγλικούς όρους ο αντίστοιχος ελληνικός όρος θα είναι : **εκαέλεγχος**.

² Εδώ υπάρχει ένα θέμα ανάγκης εναρμονιστικής εργασίας για τις Ομάδες τυποποίησης, γιατί υπάρχει και ο όρος *telecontrol* που αντιστοιχεί σε *επαλλάσσοσα* έννοια και έχει αποδοθεί ως **τηλεέλεγχος, τηλεχειρισμός** K.B.

“ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ”

Το “Ορόγραμμα” είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:

Β. Α. Φιλόπουλος, Πρόεδρος ΕΛΕΤΟ

Σύνταξη:

Κ. Βαλεοντίης
 Μ. Καρδούλη
 Α. Λάμπρου-Γκόνου
 Ε. Μάντζαρη
 Β.Α. Φιλόπουλος

Τηλέφωνα:

πρωί: 210-6118986, 210-8619521

εσπέρα: 210-8042313, 210-8619521

Τηλεομιότυπο: 210-8068299, 210-8042385

Ηλ. Ταχυδρομείο: valeontf@otenet.gr

Ιστότοπος Ιντερνετ: http://sfr.ee.ieath.gr/orogramma.htm

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι ευανάγνωστα, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται παραπέρα επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη τους, το πλήρες όνομα του οποίου είναι στη διάθεση της Σύνταξης. Η Σύνταξη του “Ο” συνήθως δεν παρεμβαίνει, ούτε σχολιάζει.

Επιτρέπεται ελεύθερα η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους του “Ο” με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.

² ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ